

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسایل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۰۷ مارچ ۲۰۱۴

مشایعت با مسافر

مشایعت :

در تعریف مشایعت در لغتنامه دهخدا آمده است : مشایعت (م ی - ی ع) (از ع ، ا مص) با کسی یاری کردن ، چند قدم همراه کسی رفتن برای رخصت .
همچنان مشایعت در فرهنگ معین (م ، ی ع) (ع . مشایعة ، مص م) به معنی بدرقه کردن آمده است .
ولی مشایعت در فرهنگ عمید : به معنی (پیروی کردن ، در پی کسی رفتن و هکذا بدرقه کردن مسافتی دنبال مسافر با مهمان رفتن) تعریف گردیده است .

اهمیت سفر :

در قرآن عظیم الشان پنج بار کلمه « سیروا » تذکر رفته ، در همه این حالات پروردگار با عظمت دستور می فرماید که به سیر و سفر در روی زمین بپردازید .
قرآن عظیم الشان در سوره عنکبوت آیت ۲۰/ ، می فرماید « قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ » بگو: «در زمین بگردید و بنگرید خداوند چگونه آفرینش را آغاز کرده است؟ سپس خداوند (به همین گونه) جهان آخرت را ایجاد می‌کند؛ یقیناً الله بر هر چیز توانا است!»
دین مقدس اسلام به پیروان خویش هدایت می فرماید که کوشش به عمل آورند تا سفر به اشخاصی صورت بپذیرد، که مایه زینت انسان باشد .
انسان کوشش کند تا در مسافرت اشخاصی را هم سفر خویش انتخاب نماید که اخلاقی خوب و سالم داشته باشند و آراسته به نیکی هاباشند و از نظر خلق و خو نمونه و شیوه برخورد و رفتارش آموزنده باشد.
دارای اخلاق پسندیده باشد ، تا همراهی با آنها زینت بخش وجود انسان گردد و به رشد روحی و روانی انسان کمک کند. با کسانی سفر نکند که شأن و منزلت او را کاهش دهند.

عادات مشایعت در افغانستان :

در کشور عزیز ما در برخی از مناطق، عادت طوری است زمانی که کسی می خواهد به مسافرت بپردازد و یا به اصطلاح مسافر شود ، اقارب و دوستانش در ضمن خدا حافظی و آوردن تحایف و به اصطلاح سر راهی ، زمانی که

مسافر از در خانه بیرون می شود ، به پشت مسافر آب انداخته و به اصطلاح مسافر را به آب صفا رخصت می نمایند.

همچنان زمانی که مسافر دوباره به خانه خویش بر می گردد، دوستان و اقارب شان آن را اسپند دود کرده، در جلو پایش، گاو، گوسفند مرغ حلال نموده و هکذا دیده شده است که در زیادتر از موارد، دست به چنان اعمال می زنند که در شرع اسلامی و دینی دارای هیچ گونه اساس و بنیادی نمی باشد .

خواننده محترم !

می خواهم با تمام صراحت و صداقت خدمت شما به عرض برسانم که به جز الله تعالی که حافظ و حمایت کننده واقعی و حقیقی انسان می باشد ، انجام اینگونه اعمال در حفظ و سلامتی مسافر کمک و مساعدت ننموده ، انجام همچو اعمال نه در سفر مسافر مفید واقع می گردد و نه تسهیلاتی را برای مسافر مساعد می سازد. و بالعکس به راه انداختن همچو اعمالی انسان را مرتکب شرک هم میگرداند. برای مسلمان لازم است در خدا حافظی و مشایعت از مسافر اعمال و اصولی را انجام دهد که در سنت پیامبر صلی الله علیه و سلم بر آن تأکید و ارشاد گردیده است. اعمالی که هم برای مسافر مفید باشد و هم برای مدعوین ثواب کمائی گردد. در این نوشته به بخشی از همین اعمال سنت و دارای اجر برای مسلمان متمرکز شده بخشی از این مسایل را تحت تحلیل و ارزیابی قرار داده، و خدمت خوانندگان محترم تقدیم می دارم .

- مسافر در لحظات خداحافظی:

مسافر در لحظاتی که از خانه بیرون می شود ، در حین خداحافظی می گوید: « أستودع الله دينك وأمانتك وخواتيم عملك». «من دین و امانت و سرانجام کارهایت را به الله می سپارم». و کسانی که مقیم هستند به او جواب بدهند: «أستودعكم الله الذي لا تضيع ودائعه». «شما را به خدائی می سپارم که امانتهایش ضایع نمی شوند». (السلسله الصحيحه ۱۴، ۱۵، ۱۶).

اعمال قبل از سفر:

یکی از اعمالی که مسافر آن را قبل از سفر انجام دهد عبارت از به جای آوردن نماز استخاره قبل از آغاز به سفر می باشد ، همچنان تعداد کثیری از علماء بدین عقیده اند ، که یک نفر که نیت سفر را داشته باشد ، مطابق ارشادات پیامبر صلی الله علیه و سلم ، باید قبل از سفر وصیت نامه خویش را بنویسد .

پیامبر صلی الله علیه و سلم فرموده است : برای مسلمانی که مالی دارد و باید درباره آن وصیت کند جایز نیست که دو شب بر او بگذرد بدون این که وصیتش را نوشته باشد». بخاری (۲۷۳۸).

- مسافر باید مال و پول کافی برای خانواده خویش به جای بگذارد، تا فامیل و اولاد هایش در غیابش به مشکل مواجه نشوند .

- موقع ترك خانه و منزل این دعا را با تمام اخلاص می خواند : « بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أُضِلَّ أَوْ أُضِلَّ، أَوْ أُرَلَّ أَوْ أُرَلَّ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ ».

- وقتی مسافر سوار وسایل ترانسپورتی می شود ، این دعا را می خواند :

« بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ، وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ » « سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ».

- فهم اسلام در مورد مسافرت همین است که سفر کردن به تنهایی را مکروه می داند . چون پیامبر صلی الله علیه و سلم

فرموده است: «اگر مردم آنچه را که من در مورد تنها سفر کردن می‌دانم، بدانند. هرگز به تنهایی و در شب سفر نمی‌کردند». بخاری (۲۹۹۸).

- در دین مقدس اسلام نهی شده از این که زنان بدون محرم به سفر بپردازند .
- سفر در روز پنجشنبه مستحب است، ندرتاً پیش می‌آید که پیامبر صلی الله علیه وسلم در روزهای غیر از پنجشنبه بخواد سفر برود. بخاری (۲۹۵۰).

- و سفر کردن بعد از اذان روز جمعه جایز نیست.

- در صورت احساس خوف و خطر از بعضی انسانها، این دعا را بگوید: «اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ» «خداوند تو را در دل‌های آنان قرار داده از شرارت آنان به پناه تو می‌آوریم»، رسول اکرم صلی الله علیه وسلم موقع خطر از انسانهای شرور، همین دعا، را خوانده است.

- مستحب است پس از انجام و اتمام کارهایی که سفر به منظور آن سفر صورت گرفته ، در صورت ممکن به زوترین فرصت ، به خانه و اهل بیت خویش باز گردد و نباید سفر خود را به دازا بکشاند .

در حدیثی از ابوهریره رضی الله عنه روایت شده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «سفر گوشه‌ای از عذاب است، شما را از غذا و آب و خواب منع می‌کند، پس هرگاه که نیازت برآورده شد (کارهایت که انجام یافت) زود به اهل خانواده خویش باز گردید». بخاری (۱۸۰۴) و مسلم (۱۹۲۷).

- مکروه است که مسافر هنگام شب به خانه برسد. چون پیامبر صلی الله علیه وسلم نهی کرده از این که شبانه در خانه خود را بزند . (متفق علیه .)

علت نهی پیامبر صلی الله علیه وسلم در عودت مسافر از طرف شب بخانه، آشفتگی و سراسیمگی خانواده است ولی اگر به آنها خیر داده باشد که چه وقت برمی‌گردد، ولو که از طرف شب هم باشد ، این امر ، داخل در نهی نمی‌شود، چون نهی با توجه به نص حدیث است، و با زوال آن معلول نیز از بین می‌رود، هدف اساسی این تدبیر اسلام بدان منظور است که فامیل در اضطراب و سراسیمگی قرار نگیرد ، و آرامش شبانه اعضای فامیل بر هم نخورد .

حکمت و فلسفه این امر آنست که اولاً مسافر باید همیشه در صورت ممکن با اهل خویش در تماس باشد ، و کوشش به عمل آرد ، در صورتی که ممکن باشد، در برگشتن از سفر بدون اطلاع قبلی و به خصوص هنگام شب وارد خانه خویش نشود .

کوشش اعظمی به عمل آرد تا به نحوی اهل خانه را از آمدن خود مطلع سازد ، تا اهل خانه غافل‌گیر نشوند. -همچنان از جمله ارشادات دیگر پیامبر صلی الله علیه وسلم این است که وقتی مسافر از سفر به خانه خویش برگردد، اولین کاری که انجام می‌دهد ، در صورت ممکن خواندن دو رکعت نماز خواه در مساجد باشد و یا خانه را فراموش نکند .

این نماز به عنوان نماز شکرانه و سپاس است که توسط مسافر به جای آورده می‌شود که به خیر و سلامتی از سفر به خانه و اهل خانه خویش برگشته است .

این نماز دو رکعتی سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم است، در روایت اسلامی آمده است زمانی که پیامبر صلی الله علیه وسلم از سفر برمی‌گشت ابتدا در مسجد دو رکعت نماز شکرانه اداء نموده و سپس به خانه اش تشریف می‌برد.

همچنان به یاران خویش توصیه‌ی ادای این دو رکعت نماز را فرموده است ، و در مشروعیت این نماز هیچ اختلافی بین فقهای اسلام نیست.

(تفصیل این موضوع را می‌توان در احادیث شماره (۳۰۸۸) بخاری و حدیث شماره (۲۷۶۹) مسلم ملاحظه فرمائید .

- اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم وقتی هم دیگر را می‌دیدند با هم دست می‌دادند و هنگامی که از سفر برمی‌گشتند، همدیگر را در بغل می‌گرفتند و به اصطلاح بغل‌کشی می‌کردند. (هیثمی، المجمع (۳۶/۸) آلبانی، الصحیحہ (۹۲/۲)).

اعمال مستحبہ بعد از سفر:

- انسان در سفر به رویدادها، مشقاتها، سختی‌ها و دشواری‌های متعددی مواجه می‌گردد، احسن و مستحب اینست که اسرار و رازها و بدی‌های دوستان و همراهان را پس از بازگشت از سفر برای دیگران و به خصوص برای اهل خانواده مطرح نسازید.

- هر گاه از سفر به خیر و عافیت، سلامت و صحت برگشتید و به منزل و اهل خویش دوباره تشریفاً، قبل از هر کاری اول خود را شست و شو نمائید، گرفتن حمام نه تنها در رفع خستگی مفید است، بلکه زیبایی است که انسان بدان ضرورت جدی دارد، طوری که در فوق یاد آور شدیم سپس دو رکعت نماز به جای آرید، و از این که دوباره با سلامتی نزد اهل خویش تشریف آورده اید، از خدای متعال خویش سپاسگزاری باشید.

- در حد توان در هنگام بازگشت از سفر برای خانواده خود هدیه بیاورید، ولو اگر این هدیه کوچک و خیلی ناچیز هم باشد ناگفته نماند که دخترها در هدیه در قدم نخست قرار دارند.

این بود برخی از اعمال مسنونہ و آداب سفر که خدمت خوانندگان محترم تقدیم یافت، پروردگار به ما توان اعطا فرماید که همه اعمال خویش را مطابق سنت و رهنمودهای دین مقدس اسلام پیش ببریم و خود را از بدعت‌ها و خرافات نجات دهیم آمین یارب العالمین.

پایان

تتبع و نگارش:

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
مدیر مطالعات ستراتیژیک افغان و

مسئول مرکز کلتوری دحق لاره-جرمنی